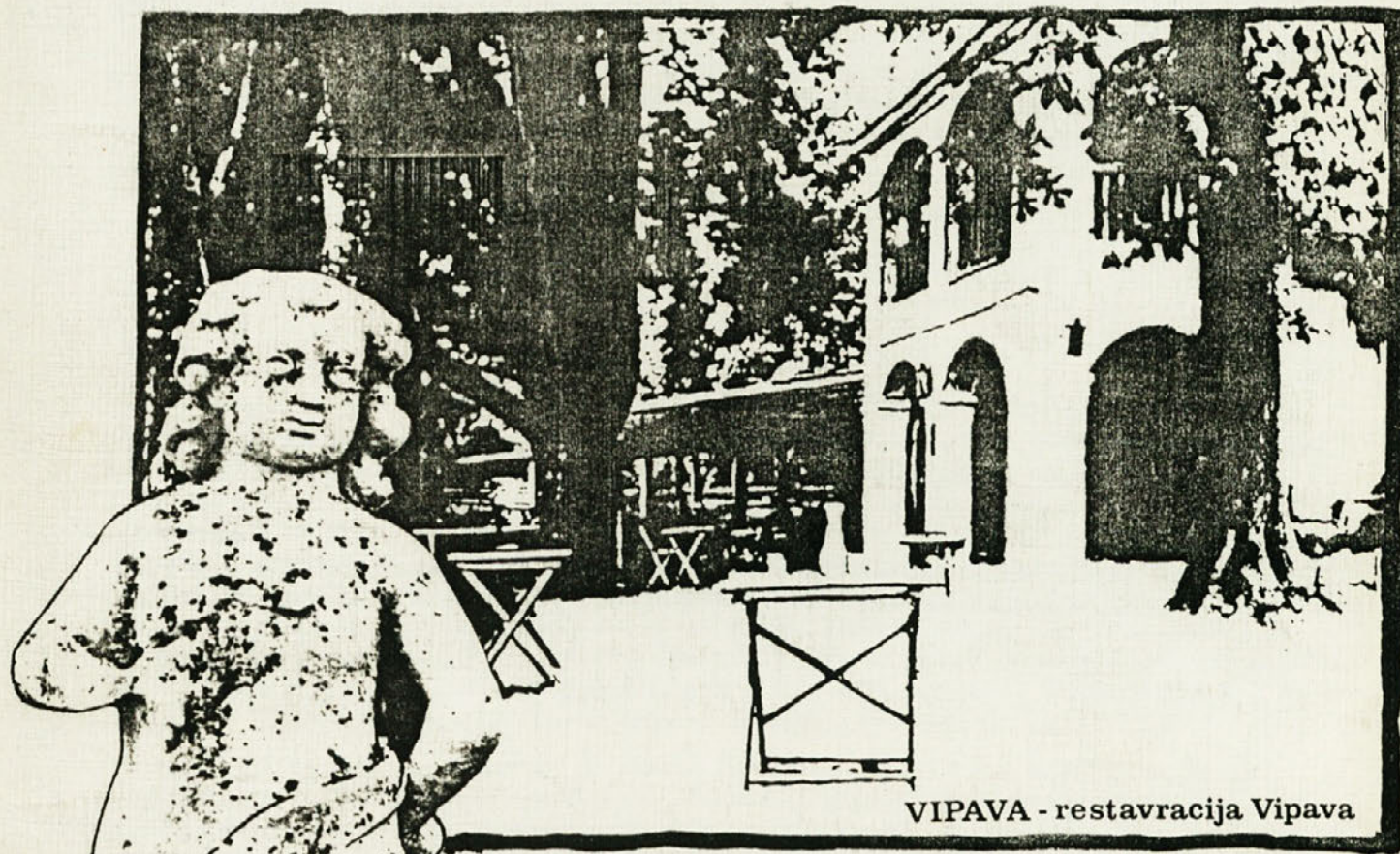

KNJIŽNICA VIPAVA

Vipavski glas št. 13

VIPAVA - restavracija Vipava

Junij '89

NANOS - 4. JULIJ 1989 OB 11^h

tradicionalna proslava ob DNEVU BORCA
pri spomeniku padlim borcem

Slavnostni govornik bo tov. Branko DOLENC, predsednik Medobčinskega sveta SZDL
severnoprimorskih občin

V kulturnem programu sodelujejo:

- mešani pevski zbor prosvetnega društva "Drago Bajc" Vipava
- kulturno umetniška skupina JLA z ansamblom SMB

Za hrano in pijačo bo poskrbljeno !
Organiziran bo avtobusni prevoz, cena din 18.000.- v obe smeri,
prijave v trafiki pri Boži do 20.6.1989

VABLJENI VSI !

ZEMONO - 1. JULIJA 1989 OB 17^h

CELOVEČERNI KONCERT MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA Z LIGURSKE OBALE
(VALEGGIA)

Zbor vrača obisk gornjevipavskega pevskega zbora iz Podnanosa v skladu
s kulturnim sodelovanjem med pobratenima občinama Ajdovščina-Quilliano

V A B L J E N I !

VIPAVA - 1. JULIJA 1989
OB 21, 30^h

na Titovem trgu uprizoritev ljubljanske opere

G. VERDI : N A B U C C O

Glavno vlogo poje Stefan Elevkov, član londonske opere

V slučaju slabega vremena bo uprizoritev 2. julija 1989

V A B L J E N I !

OTVORITEV PRVE ŠOLSKE STAVBE V VIPAVI

Med pomembnimi dogodki prejšnjega stoletja v Vipavi je bila tudi slovesna otvoritev novega šolskega poslopja, 3. decembra 1861.

Novo šolsko poslopje je bila veličastna dvonadstropna stavba, ki se je dvigala čez vse druge stavbe, imela je lepo pročelje in nadstrešje, ki se je končevalo v zanimiv zvonik. Bila je to takrat najlepša šola na Kranjskem.

Na dan otvoritve je bila stavba okrašena z zelenjem, iz vsakega okna pa so visele slovenske zastavice. Tudi iz zvonika je vihrala belo-modra-rdeča zastava. Po takratnih običajih so se vršile najprej cerkvene slovesnosti, nato pa so si gostje, starši in otroci ogledali prostore nove stavbe, v kateri je bilo šest večjih in dve manjši sobi za šolske potrebe ter tri stanovanja za učitelje. Po ogledu stavbe so se zbrali v šolski dvorani, ki je bila lepo okrašena, na prireditvi. Goste je sprejela pesem, ki jo je napisal dekan Jurij Grabrijan, uglasbil pa učitelj A. Hribar:

Serčno sprejeto poslopje prekrasno!
Biser, o biser ipavskega terga!
Naše prelepe dežele ponos!
Lepo postavo, še lepš`ga poklica,
Zlati napis ti nosijo lica,
Kakšne veljave poslopje da si!

Otvoritveni govor je imel vodja šole L. Hiti, prikazal je zasluge dekana J. Grabrijana za gradnjo šole, ki je bila zgrajena v večini s cerkvenim denarjem. Zahvalil se je cesarici Mariji Ani za prvi prispevek za šol in grofu Tadeju Lanthieriju, ki se je "za to novo šolo z resničnim grofovskim darilom skazal." (1) Priporočal je staršem, da pošiljajo otroke redno v šolo, ker so jih mnogi raje uporabljali doma za delo. Otrokom je naročal "Morate si prizadevati vse storiti, kar se od vas terja in svojim ljubim staršem nikoli veselja ne kaliti. Vi morate radi v šolo hoditi, se pridno učiti; zakaj leta mladosti so leta setve in pregovor v slovenske berilu pravi: Če hočeš srečen biti, se moraš lad učiti." Tako povzema njegov govor Novice z dne 18.12.1861 str. 419. Tudi učiteljem je naročal: "Spolnujmo zvesto in natanko dolžnosti svojega poklica!" (1)

Po slovesni otvoritvi šole se je okoli 30 gostov zbralo na kosilu, kjer so sledile napitnice dekanu Grabrijanu, cerkveni predstavnikom, grofu Tadeju Lanthieriju, vodju šole L. Hitiju in drugim. S tem se je slovesnost ob otvoritvi šole končala.

Šolska zgradba, ki jo sedaj imenujemo stara šola, je služila pouku točno 120 let, 1861-1981, ko je bil pouk v stavbi prepovedan zaradi dotrajanosti stropov, ki so se majali, in odpadanja stropnega ometa. Tudi sanitarije, ogrevanje, kuhinja in drugo ni več ustrezalo. Sedaj že nekaj let sameva in propada, krajani Vipave pa se z žalostnim obrazom oziramo nanjo ter občudujemo mogočno in lepo pročelje. Odločili smo se, da s samoprispjevko 0,5% rešimo 128 let staro zgradbo propada. Upamo, da se bo zbralo vsaj nekaj denarja za začetek del in postopno obnovo, da bo stavba še nadalje služila kulturi kraja, čeprav v drugačnem pomenu kot nekoč.

Na pročelju stavbe je vipavski šolski svet vzdal leta 1885 dve plošči zaslužnima Vipavcema, fašistična oblast ju je odstranila, ponovno sta bili vzdani leta 1968, ker sta bili med tem časom shranjeni v vipavski cerkvi. Napisa na ploščah sta slabo vidna, zato jih objavljamo na tem mestu.

Plošča na levi strani:

Tukaj v Vipavi blizu tega šolskega poslopja
v hiši št. 152, po pred 143, se je rodil

25.dec.1818 č.kanonik,bogoslovnega semenišča
ravnatelj in jutrovih jezikov profesor v Gorici

STEFAN KOCIANČIČ,

ki je kot odličen bogoslovec, jezikoslovec,
rodoljub in pisatelj - čas, um, srce in pero
veri in omiki posvetivši umrl v Gorici
9.aprila 1883.

Vzornemu možaku, diki vipavski in slovenski
v spomin in slavo dali so ta kamen vzdati
hvaležni njegovi učenci in spoštovalci
leta 1885

Plošča na desni strani:

Ta veri in omiki posvečeni dom je s
cerkvenim denarjem sezidal

JURIJ GRABRIJAN,

župnik,dekan in okrajni šolski nadzornik
vipavski,časni kanonik ljubljanski,vitez
Franc Jožefovega reda, takajšnje štiri-
rezrednice ustanovnik itd., ter dal
dovršenega po generalnem vikariji ljubljan-
skem Ant.Kos-u slovesno blagosloviti
3.dec.1861.

*

Vzornemu pospeševalcu šolstva v hvaležen
spomin vzdal je to ploščo krajni šolski
svet vipavski
17. sept. 1885

Vir: 1. Novice 18.12.1861 str. 419-421

2. Plošče na pročelju šole

Vera PONIŽ

JURIJ GRABRIJAN

Ena izmed ulic v Vipavi in sicer od Ruštovega trga (stari trg) na Hrib in
proti malemu semenišču nosi ime ime po Juriju Grabrijanu. Mnogi Vipavci vedo,
kdo je bil, za mlajše in priseljene krajane pa bo zanimiv njegov življenjepis.

Rojen je bil 1. 1800 v Adlešičih v Beli krajini. Osnovno izobrazbo mu je dal
domači župnik, ki je svetoval očetu, premožnemu kmetu, naj ga pošlje v gimnazi-
jo. V Novem mestu je končal šest latinskih šol in nadaljeval študij filozofije,
ki je trajal dve leti, v Ljubljani. Ti dve leti sta bila njegova sošolca tudi
Prešeren in Slomšek. Kot v gimnaziji se je tudi tu odlikoval v študiju, v tem
obdobju je začel tudi pesnikovati. Zanimanje za slovenščino je v njem krepil
prof. Fran Metelko. Leta 1821 se je vpisal v ljubljansko bogoslovje. Leta 1823
je sodeloval pri ustanovitvi tajnega slovenskega društva "karbonarjev" po zgle-
du italijanskih karbonarjev - za združeno Italijo in ustavno monarhijo. Navdu-
ševal se je za "Zedinjeno Slovenijo" in v teh letih je nastala najpomembnejša
njegova pesem "Kranjska Slovenija", pozneje pa je pisal le priložnostne pesmi:

ob odkritju vipavske šole 1861, ob slavlju na Zemonu 1862, ob ustanovitvi vipavske čitalnice 1864 in dr. Leta 1825 je bil posvečen za duhovnika in nato služboval kot kaplan v Brezovici, Škofji Loki, Žireh in Šturjah (Ajdovščina). Leta 1838 je postal župnijski upravitelj Vipave, od leta 1840 do svoje smrti pa je bil župnik in dekan v Vipavi.

Grabrijan je bil vnet delavec na versko-cerkvenem, na kulturno-prosvetnem in gospodarsko-političnem področju.

Po vsej dekaniji je spodbujal gradnjo župnišč in cerkva. Zgradil je mogočno župnišče v Vipavi, v Logu je dal graditi nov mogočen zvonik in temeljito popravil stranska zvonika. Tudi kapelice križevega pota proti Gradišču je dal zidati Grabrijan in so bile končane leto pred njegovo smrtjo. Bil je gradbeni talent in je sam izdeloval mnoge arhitekt. načrte. Zelo je skrbel za poslikavo cerkva, tako je po njegovem naročilu slikar Janez Wolf poslikal stene cerkve v Vipavi, tako je Grabrijan omogočil eno izmed največjih Wolfovih stvaritev.

Zanimal se je za šolstvo in kot vipavski dekan je bil organizator šolstva v dekaniji. Ustanovil je osem enorazrednih šol, nova šolska poslopja pa je oskrbel krajem: Goče, Planina, Slap, Budanje, vipavsko enorazrednico je razširil v štirirazrednico in sezidal 1861 s cerkvenim denarjem imenitno šolsko poslopje v Vipavi.

Podpiral je razvoj kmetijstva na Vipavskem: bil je mnogo let predsednik vipavske kmetijske podružnice, po njegovi zaslugi so Vipavci l. 1873 dobili vinarsko in sadjarsko šolo na Slapu. Po vsej Vipavski je vpeljal trto "kraljevino", ki jo je prinesel iz Bele krajine. Navduševal je kmete, da so pričeli saditi krompir in prizadeval si je za pogozdovanje Nanosa.

Kot politik je Grabrijan resneje nastopil v revolucionarnem letu 1848. Odločno je odklonil veliko Nemčijo in se zavzel za Avstrijo, ki da nudi boljše jamstvo Slovincem. S tem se je približal Bleiweisovi konservativni politični usmeritvi. Aktivno se je udeleževal raznih manifestacij.

1862 je vodil vipavsko delegacijo v ljubljansko čitalnico, istega leta je bil slavnostni govornik na narodnem slavlju na Zemonu. Za to priliko je spesnil pesem "Vipavska". (glej Vipavski glas št. 11)

1863 je vodil Vipavce v goriško čitalnico,

1864 je ustanovil vipavsko čitalnico in bil njen predsednik do smrti,

1870 je pripravil tabor v Vipavi.

Sodeloval je pri Bleiweisovih gimnazijskih berilih in pri Cigaletovem nemško-slovenskem slovarju. Pisal je pesmi, prevajal igre za oder vipavske čitalnice, objavljajl govore in članke šolsko-posvetne vsebine.

Za zasluge je dobil razna priznanja, najpomembnejše je viteški križec reda Franca Jožefa (1857). Vipavci pa so ga izvolili za svojega častnega občana.

Umril je leta 1882 v Vipavi. Pokopan je v cerkvi na pokopališču v Vipavi.

Jurij Grabrijan je umrl, ostal pa je v Vipavi njegov rod. Njegov nečak Matija Grabrijan je bil kovač v župnišču in se je poročil z Grabrijanovo kuharico. Pridobil si je veliko posestvo, ki ga je še povečal njegov sin Hinko in je obsegalo kovačijo, mlin, trgovino in gostilno. Po smrti Hinka, ki je imal deset otrok, je posestvo pripadalo ženi in otrokom. Kovačija (sedaj Vojkova 21), trgovina (sedaj Vojkova 24) in gostilna (sedaj Vojkova 26) so prišli pozneje v druge roke, nekdanji mlin (sedaj Vojkova 28) pa je pred leti obnovila hči Ivanka Grabrijan v prijetno stanovanjsko hišo. Sedaj živi že nad eno leto pri njej tudi sestra Marija Frančiška Grabrijan, obe sta stari nad 80 let in edini od otrok še živi. "Na stara leta sva zopet skupaj" sta se pohvalili ob mojem obisku in ponosni sta na svojega prapraprastrica Jurija Grabrijana.

- Viri: 1. Primorski slovenski biografski leksikon 5. in 6. snopič
Gorica 1978 in 1979
2. Peter Planinc: Življenjepis Jurija Grabrijana (seminarska naloga).

Vera PONIŽ

PREDSTAVLJAMO A G R O M A R K E T V I P A V A

Vsa Vipavska dolina ima spričo ugodne lege bogato tradicijo skoraj vseh panog kmetijstva. Najbolj seveda izstopa vinogradništvo in poljedelstvo.

Sodobna tehnologija pridobivanja hrane, ki je osnovni cilj kmetijske proizvodnje, zahteva tudi uporabo ustreznih repromaterialov.

V povojnem obdobju je bila oskrba z repromateriali urejena na različne načine. Z združitvijo raznih kmetijskih organizacij v Kmetijski kombinat Vipava pa je nastala sedanja oblika oskrbe družbenega in privatnega sektorja s kmetijskim repromaterialom. V okviru TOK Kooperacije deluje delovna enota trgovin z repromaterialom. Na celotnem področju doline in Banjške planote je trenutno še 16 različnih trgovin, kar je predvsem posledica stanja pred združitvijo. Taka razdrobljenost pa žal ni najboljša, zato je bil že pred časom sprejet program reorganizacije, ki naj bi slonel na združevanju več manjših v večje.

v okviru te reorganizacije je bila predvidena tudi izgradnja centra v Vipavi za pokrivanje potreb zgornje Vipavske doline.

Po večletnih pripravah je bil tak center, ki se danes imenuje **AGROMARKET VIPAVA**, dograjen in odprt v maju 1987. Namen tega centra, ki se mu je v preteklem letu pridružil še mehanični center, je oskrba področja z vsem kmetijskim repromaterialom, v kar sodi: ustrezen izbor semen, sredstev za varstvo rastlin (razni strupi in škropiva), mineralna gnojila, sredstva za osebno varnost in krmila vseh vrst, dalje vsa drobna, srednja in težka mehanizacija s priključki in rezervnimi deli, sredstva za čebelarje in kmetijsko orodje. Zaradi ekonomskih potreb (boljša izkoriščenost prostorov in osebja) pa je izbor razširjen še na blago, ki ga potrebujejo prebivalci gravitacijskega področja in bližnjih kraških področij. Tako se tu sedaj oskrbujejo občani z gradbenim materialom, vodo-inštalacijskim materialom, električnim in drugim orodjem, kolesi, mopedi in rezervnimi deli, drugo železnino, na razpolago je tudi ustrezna literatura za potrebe kmetov in vrtničarjev.

Trgovina ima tudi ustrezna skladišča, tako da se iz nje oskrbujejo tudi ostale lastne trgovine.

Posebej bi veljalo povedati, da je trgovina odprta ves dan, da v njej prodajajo trgovci, ki znajo svetovati pri nabavi blaga.

Čas, odkar **AGROMARKET** posluje, je pokazal, da je bila odločitev za gradnjo pravilna, saj obisk in prodaja to potrjujeta.

V okviru povpraševanja pa so dane možnosti za dopolnjevanje izbora blaga in s tem bogatitve ponudbe, zato je vsaka ideja **d o b r o d o š l a**.

Peter VRČON

Posamezni kražani Vipave opozarjajo Krajevno skupnost, da posreduje pri odstranitvi starih neuporabnih avtomobilov, ki jih imajo lastniki ob hišah ali blokih.

ODSTRANITE TAKOJ STARE AVTOMOBILE, KER KVARIJO ZUNANJI VIDEZ NAŠEGA KRAJA !

KRATKA RAZMIŠLJANJA POVPREČNEGA KRAJANA OZ. KRAJANKE

Kaj vse vidim in slišim, ko tako po opravkih hitim po naši Vipavi?

Pomlad je prišla, dolgo pričakovane lastovke so se vrnile. Obupano iščejo blato, da bi si popravile gnezda in naredile nova. Vendar so pota pri nas bolj in bolj asfaltirana - kar je vsekakor napredek. Kdo ve, ali se ne bi na šoli našli strokovnjaki, ki bi premislili, kako in kam bi se lastovkam in drugim pticam nastavil material za gnezda. Saj ga prav za prav potrebujejo le med šolskim letom. Ali ne? Krmilnice in lojne pogače, loj in žaltave kosti naši krajanji kar sami radi nastavijo pozimi pticam - in prav je tako. Saj je v Vipavi slišati kot redkokje mnogo ptičjega petja, pa še mnogo škodljivcev ptiči polove. In prizadevanja staršev, šole in miličnikov, da bi otroke poučili o tem, da se ptičev ne sme uničevati, oz. streljati nanje z zračno puško, so obrodila sadove. Edino golobi, ki so se zaredili v opuščnem "Vrhopoljskem bloku" so včasih tarča otrok in mladostnikov. O njihovi koristnosti oz. škodljivosti naj povedo kaj drugi. Koristno pa vsekakor ni, da je ta stavba prazna in slabo zavarovana. Kaj se v njej godi? Kdo ve? Popraviti bi jo bilo treba in naseliti, sicer bo vedno mikala majhne in velike pustolovce. Stara šola je bolj v centru, in sosedje jo prostovoljno kolikor toliko varujejo in s pomočjo "kričefona" svarimo mularijo, če smo dovolj hitri, jih vzamemo tudi v "tehnično obdelavo"!

Kaj pa telefoni? Na pošti je le ena govorilnica, pri avtobusni postaji druga. Ona na pošti vedno funkcionira, le da ima pošta, razumljivo, uradne ure. Ona na trgu je kaj rada v okvari, kar je tudi razumljivo, saj jo uporabljajo kar različni ljudje. Jasno, najlažje je vreči krivdo na vojsko, a tudi domača mladina si včasih iz govorilnice, pa tudi z domačega telefona privošči kako neslano šalo. Seveda se smejejo, ko starejši človek dvigne slušalko in odgovarja, včasih tudi ponoči. A vendar moramo vedno dvigniti slušalko, ko telefon kliče, saj je lahko tudi nujen klic. Starši takih nadebudnežev pa bentijo, ko dobijo račun, saj vedo, da niso toliko govorili.

Kaj pa vojska? Vsi vojaki imajo na razpolago le govorilnico na žetone v severni kasarni in ono na trgu. Če človek govori z Ajdovščino, še gre. Kdo bo pa metal kovance in žetone, in kje naj jih dobi, če hoče govoriti s Skopjem, Prištino ali Titogradom? Vojska ni prosta, ko je odprta pošta. Zato hodijo vojaki nadlegovat zasebnike, če bi lahko iz hiš klicali. Kako jim računati? Koga si spustil v hišo? Ali se ne bi dalo urediti, da bi na pošti ob sobotah in nedeljah popoldne kdo dežural? Morda celo strokovnjak vezist iz vojske? V tem primeru bi bilo lažje obračunavati pogovore, saj jih zasebnih ne ve, kako zaračunati, pa tudi uprava PTT bi vedela, kdo odgovarja za naprave.

Mladino, ki tako rada drvi na motornih kolesih po naših ne preveč širokih ulicah, bi bilo tudi dobro včasih posvariti, pa malo pogledati, kdo med njimi ima izpit, kdo pa ne.

Kaj pa pornografija po kioskih? Pač, vojska jo želi. Pa če jo želi fotografije razgaljenih žensk spravimo pod bank in na vidno mesto izobesimo le seznam, katere časopise in revije imamo. Tisti, ki hoče ravno to neumnost imeti (če le ni mladoletnik), naj si jo kupi, drugih pa nikar ne dražimo s tistimi neokusnimi slikami.

Obe zasebni trgovini - ona z živili, in ona s čevlji - sta zelo dobro založeni.

Vsa hvala gre tudi Agromarketu. Sedaj res ni treba po vsak žebelj in izvijač teči v Ajdovščino. Pa še rezervne dele za kolesa, motorje in vsa ostala vozila - od "karjole" navzgor bomo tam dobili. In čedno obutev (ki jo bo lahko mulc celo za k maši nataknil), pa delovne obleke - celo za otroke. Res, da je trgovina malo oddaljena od centra in še čez cesto je, a vendar nam je bliže, kot da bi morali za vsako reč tekati na BIS.

VIPAVSKA POŠTA NEKOČ IN DANES

Tudi pošta je imela važno vlogo v razvoju Vipave, ki je bila v preteklosti središče gornje Vipavske doline, zato bi bilo zanimivo vedeti, kako se je razvijala v teku desetletij. Sedanja pošta Vipava ima naziv PTT, kar pomeni, da so združene v njej tri dejavnosti: poštni, brzojavni ali telegrafski in telefonski promet.

Dolga leta zatirani slovenski jezik, ki so ga govorili skoraj vsi tukajšnji prebivalci, se od 1945. leta uporablja v vseh naših uradih, kar je navdalo naše težko preizkušeno primorsko ljudstvo s posebnim navdušenjem.

Poštno prometne zveze so vzdrževale najprej konjske vprege. V ta namen so uporabljali izurjene konje, ki so vozili poštno kočije. Na čelu kočije ali voznik poštno kočije je bil postiljon. Razen za poštno stvarino je bilo v poštni kočiji prostora še za štiri potnike. Vozne listke so prodajali na pošti.

Ena od teh prog je tekla od Postojne do Gorice. Važne pošte ob tej progji so bile: Postojna, Razdrto, Vipava, Črniče in Gorica. Poleg teh je bilo še nekaj manjših pošt.

V Vipavi je bila lastnica konj, ki so vozili poštno kočije Mayerjeva, na podlagi sklenjene pogodbe je morala skrbeti za dva para dobrih konj. Z njimi so vzdrževali zveze na relacijah: Vipava - Črniče ter Vipava - Razdrto.

V Črničah je vzdrževal konje in vršil prometno zvezo Bolka. Imel je eno vožjo iz Črnič do Vipave in obratno.

Na Razdrtem je vozil Garzzavoli. On je opravljal eno vožjo od Vipave in eno od Postojne ter nazaj. V Postojni je vpregel poštno kočijo Vodopivec in vozil s svojimi konji do Razdrtega. Tam so Vodopivčeve konje izpregli, njegovi konji pa so čakali na kočijo, ki je prišla iz obratne smeri ter se z njo vrnili nazaj v Postojno. Od Razdrtega dalje je vozil Garzzaroli do Vipave. Tu so na isti način vpregli Mayerjeve konje in nadaljevali pot do Črnič. V Črničah je Bolka pripravil in z njimi nadaljeval pot do Gorice. S tem je bila proga končana in kočija je prispela na določeni kraj. V obratni smeri se je promet izvajal enako. V začetku je obratovala v obe smeri le ena kočija, pozneje pa kar dve.

V zimskem času piha po primorskih krajih močna kraška burja, ki jo občutimo tudi na Vipavskem. Za take prilike je imela vipavska pošta dva težka in močna moža, ki sta bila posebej plačana. Ob večjih sunkih burje sta morala držati ta dva moža kočijo z vrvmi, drugače pa sta sedela na strani proti burji.

Za časa avstrijske vladavine so bili v uradu zaposleni večinoma Slovenci, uradni jezik pa je bil nemški. Nad okenci so bili napisi najprej v nemškem jeziku, spodaj pa v slovenščini.

Pri pošti Vipava je dolgo službovala zavedna Slovenka Marija Šlebnik, proti takratnim avstrijskim predpisom je napisala nad okenci najprej napis v slovenščini in spodaj v nemščini. Že v tistih časih se je pokazala domoljubna zavest nekaterih uslužbencev slovenske narodnosti.

Po prvi svetovni vojni so naši primorski kraji krivično pripadli Italiji. Italijani so postopoma pričeli odstranjevati slovenske napise in sploh vse, kar je bilo slovenskega. V poštno službo so sprejemali italijanske uradnike. Po poštah so ostali le še redki pismonoše Slovenci.

Telefonsko centralo so demontirali in jo prepustili občini. Na pošti so prodajali loterijske srečke in podobno. Skratka: pošta ni služila tistemu namenu, za katerega je bila ustanovljena. Pismonoše, ki so ostali v službi, so imeli precejšnje težave v službi pri manipulaciji, kajti naslovnikom ni

bilo dovoljeno podpisovati prejema denarja na poštnih in bančnih nakaznicah s tintnim svinčnikom, pri mnogih ljudeh na vasi pa ni bilo črnila pri hiši. Tako je moral pismonoša imeti vedno s seboj v torbi črnilo in peresnik.

Pozneje so sprejemali na pošto samo osebe, ki so bile predane fašizmu. Slišal sem, da je eden izmed njih pobiral na dostavi "obvezno" poleg takse še napitnino. Vsak mesec si je ob izplačilu nakaznice zaračunal po dve liri, kar je v takratni valuti predstavljalo kar lepe denarce. Ob koncu leta pa si je obdržal celo pet lir. Ako se mu je kdo zameril, posebno kak posestnik na deželi, je občutil posledice, kajti poteptal mu je največjo in najlepšo travo in deteljo na mnogih mestih.

Iz poštних žigov se lepo vidi, kako so odstranjevali napise v slovenskem jeziku. V času Avstrije je imel poštni žig v zgornjem delu napis v nemščini WIPACH, v sredini vodoravno datum, spodaj pa slovenski naziv VIPAVA.

Pod Italijo je slovenski naziv pošte izpadel ter bil popačen v VIPACCO, v spodnjem delu pa je bilo ime pokrajine GORIZIA.

Po končani drugi vojni in priključitvi k Jugoslaviji je pisalo na žigu zgoraj VIPAVA v latinici, spodaj pa v cirilici (B ABA).

Končno je februarja 1972. ostalo na žigu samo slovensko ime pošte v latinici.

Po drugi vojni je bila na pošti vključena ročna telefonska centrala z nekaj nad tridesetimi naročniki. Telefonist je moral pretikati vrvice iz ene vtičnice v drugo in tako vezati in klicati naročnike.

Današnja ATC (avtomatska telefonska centrala) v Vipavi je bila vključena v promet 1. oktobra 1966, kapaciteta telefonskih priključkov je bila 160 številok. V letu 1981 je bila povečana za 240 priključkov, v letu 1983 za 400 priključkov in leta 1987 za nadaljnjih 100 priključkov. Sedanja kapaciteta možnih telefonskih priključkov je 870 telefonov. Od tega števila je v sami KS Vipava, ki ima 1807 prebivalcev montiranih 282 telefonov, kar je v primerjavi z okoliškimi vasmi zelo malo.

Za poštno tvarino smo pri nas začeli uporabljati poštne številke od 1. junija 1970. S tem je bil napravljen za poštni promet velik korak naprej. Večji del zahodnih držav je uvedlo poštne številke že več let pred nami.

Pošta je obstajala že pri Rimljanih in drugih ljudstvih, ki so bila na visoki civilizacijski stopnji. V naši dobi spada PTT med največje veje pri komuniciranju. Razvitost države merimo tudi po tem, kako sodobno je PTT opremljena, koliko je št. telef. priključkov in modernih telefonskih central. V telegrafski službi so uporabljali najprej Morsejevo pisavo, nato je prišel teleprinter, v novejšem času pa imamo že telefax.

V PTT tehniki čas zelo hiti in treba bo še marsikaj postoriti in modernizirati, da bomo PTT koristniki zadovoljni s kvalitetnimi in hitrimi uslugami.

Franc CEROVŠEK

ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA V VIPAVI

Med ostalimi društvi in organizacijami deluje v Vipavi tudi Krajevna organizacija Rdečega križa, v sklopu Občinske organizacije iz Ajdovščine.

Najbrž ga ni med nami, ki se v življenju še ni srečal z Rdečim križem. Zato nima smisla, da bi vam govorila o smotrih, nastanku ipd. Tudi nima pomena, da bi razčlenjali zgodovino vipavske organizacije Rdečega križa. Saj, če je organizacija delovala, je bila deležna tudi kritik in pohval - kdor dela, pa tudi greši.

Nekaj let smo dajali članom tudi članske knjižice in pobirali članarino. Vendar smo zaenkrat opustili pobiranje članarine. Zakaj? Če je članarina majhna, jo inflacija požre, še preden je pobrana. Če je velika, jo velike družine ne zmorejo. Sredstva iz do sedaj zbrane članarine smo nakazali za opremo bolnice v Šempetru.

Aktivisti RK sedaj raje počnejo kaj drugega, kot da bi zgubljali čas z zbiranjem članarine. V prvi vrsti: vse, kar delajo pa delajo prostovoljno in brezplačno ! Kaj pa počnejo?

Zbirajo prijave za krvodajalske akcije, organizirajo razne nabirke za humane namene, zbirajo rabljena oblačila, šolski otroci pa tudi star papir - nekaj ga prodajo za šolske namene (ekskurzije in podobno), nekaj pa je deležen tudi RK. Šola mnogo pomaga tudi pri drugih akcijah. Tudi sosedsko pomoč nudijo naši aktivisti, brez veliko besed in publicitete. Saj vsak izmed nas, ki nesebično in ne da bi pričakoval nagrado, pohvalo ali plačilo, pomaga drugemu - deluje v duhu Rdečega križa in je član in aktivist.

Občani, ki ne zmorejo nakupa oblačil in posteljnine, lahko brez skrbi stopijo v prostore Rdečega križa v Ajdovščini in zaprosijo za pomoč v rabljenih oblačilih. Lepo bodo sprejeti in dobili bodo pomoč. Ob tej priliki lahko sami odstopijo oblačila, ki jih ne rabijo več.

Ob raznih nabirkah se naši občani radi odzovejo. Če je še tako majhna vsota, če jih veliko prispeva, se nekaj nabere.

Občasno smo tudi prirejali razna predavanja - v Ajdovščini in Vipavi. Tudi več tečajev za nego bolnika na domu in podobno smo že imeli.

PRI VSEH AKCIJAH STE VSI ČLANI VABLJENI IN DOBRODOŠLI

- BREZ OSEBNIH VABIL - GLEJTE PLAKATE !

Nada KOSTANJEVIC

PONOVNO OPOZARJAMO KRAJANE, DA NE MEČEJO ODPADKOV

V STRUGO HUDOURNIKA BELA !

UTRINKI IZ DELA KRAJEVNE SKUPNOSTI

Po dveh letih naročil in prizadevanj KS Vipava so delavci ELEKTRO GORICA v začetku meseca junija napeljali razsvetljavo v "avtobusni čakalnici" na Titovem trgu 6 in javno razsvetljavo v naselju ZEMONO.

V krajevni skupnosti in na oknu MARKETETA v Vipavi so bili v mesecu maju 1989 razstavljeni idejni načrti PROGRAMSKE ZASNOVE ZA UREDITEV TRGOVSKEGA CENTRA VIPAVE med banko in Tekstilom. Idejne načrte, ki jih je pripravilo pet arhitektov, si je v KS ogledali 22 krajanov, kar je vredno graje, ker se tako malo krajanov zanima in sodeluje pri razvoju svojega kraja. Žirijska komisija, ki jo vodi predsednik dipl.ing.arh.Svetožar KRIŽAJ, bo izbrala najbolj ustrezen načrt.

Po dolgem času je KS uspelo zagotoviti sredstva za ureditev Laurinove ulice - za cerkvijo (kanalizacija, vodovodna napeljava,asfaltiranje). Finančna sredstva bo prispevala KS in SIS gospodarskih dejavnosti, krajanje omenjene ulice pa bodo opravili fizična dela. Vrednost vseh del bo znašala 30 starih milijard din.

Skupščina KS Vipava je dne 13.4.1989 sprejela sklep o proglasitvi komandanta Vojne pošte 1266 Ajdovščina polkovnika tov. Krsmana Tripkovića za častnega krajana KS Vipava za njegove zasluge pri sodelovanju JLA s KS Vipava.

Opozarjamo krajanje, da ne odlagajo smeti in raznega materiala - steklo, cunje, malto, les, drva in drugo ob igrišču nasproti PETROLA.Odvažajte smeti na lokacijo občinskega smetišča!

Že dvakrat smo naročili tablo "PREPOVEDANO ODLAGANJE MATERIALA",ki bi jo namestili ob vrtu Ivanke Grabrijan v Vojkovi ulici.

KRAJEVNA SKUPNOST VIPAVA

VULKANIZERSTVO

VIPAVA, Goriška c.6, tel. 65816

Opravljam vse vrste vulkanizerskih uslug:
montaža,demontaža in centriranje avtomobilskih koles

Odprto od ponedeljka do petka od 15^h - 18^h

PRIPOROČAM SE!

PETER GOLOB

AVTOSERVIS Jože MARC
VIPAVA, Goriška c. 8, tel. 65 814

Opravljam avtomehanična dela
na osebnih avtomobilih

vsak dan razen sobote

AVTOSERVIS Januš MARC
VIPAVA, Vojkova 23

Opravljam avtomehanična dela
na osebnih avtomobilih

vsak dan razen sobote

MARKOV "REQUIEM" V VIPAVI

Predstavitev nove pesniške zbirke Marka Nardina z naslovom "Requiem" je bila za nas vse, ki živimo v Vipavi, pravo presenečenje. Predstavitev je bila v vipavski knjigarni 26.5.1989 in je imela namen opozoriti na ta pomemben kulturni dogodek okolico, kjer Marko živi in ustvarja. Kajti le malokdo od domačinov je vedel, da Marko piše pesmi. Zato je tudi hvale vredna ideja poslovodkinje "Naše knjige" v Vipavi, da je izvedla in organizirala to predstavitev.

S poezijo se ukvarja danes zelo malo ljudi in prav na Primorskem vlada na tem področju prava suša. Pesništva se ne moremo naučiti pri mojstrih in tudi ne v šolah. Enostavno ga moramo nositi v sebi, biti mora v človeku samem. Pesništvo je posebna oblika umetnosti, ki z njo človek v prisposobi in v verzih zvočno in ritmično izraža svoja čustva in misli. Vsaka beseda je obleka duše in pisana beseda je velika narodna dediščina.

Ob tem dogodku je tudi prav, da preletimo na kratko našo vipavsko dediščino pesništva po drugi svetovni vojni.

Zadnja pesniška zbirka je bila izdana leta 1978 z naslovom "DREVO SEM", kjer so bile objavljene pesmi Draga Bajca, vendar je pesnik umrl že leta 1928 in je ustvarjal po prvi svetovni vojni. S to zbirko je bila urejena njegova zapuščina. Leta 1971 pa je Lojze Rehar izdal v samozaložbi zbirko pesmi "DIAGONALA SPOMINA". Pesnikovala sta še ljudska pesnika Žgur iz Podrage in Krhne iz Vipave, vendar nista izdala nobene zbirke in prava škoda je, da se ta zapuščina ni uredila in objavila.

Tako je Markov "REQUIEM" tretja pesniška zbirka izdana po vojni, zato jo z veseljem pozdravljamo v tem našem času in prostoru. Zbirko je ilustriral domačin Marko Andlovic iz Gradišča pri Vipavi. Izšla je v 500 izvodih. Pesnik jo je posvetil svoji pokojni mami. Spremno besedo je napisal Ivan Mermolja, ki je zbirko pesmi tudi uredil za tisk. Strokovno oceno pa so pesmi dobile pri prof. Francu Černigoju, ki je tudi pesnik in je bil zelo navdušen. Založnik in izdajatelj zbirke je OK ZSMS Ajdovščina ob pomoči nekaterih obrtnikov in delovnih organizacij, kar je treba še posebej pohvaliti, da se je v tem kriznem času odmerilo tudi za kulturne namene nekaj denarja.

Naj na kratko predstavim naša ustvarjalca Marka NARDINA kot pesnika in Marka ANDLOVCA kot ilustratorja zbirke, saj je bila predstavitev zbirke v Vipavi njun dan.

Nardin je začel pesnikovati že v gimnazijskih letih in je za slovensko šolsko nalogo napisal pesem "Sonet I.", ki je v zbirki tudi objavljena. Pesmi piše že 12 let, kar se pozna tudi pesmim, ki so z njim rastle in se končno razcvetele v "Requiemu". Kot pesnik se je udeležil dvakrat srečanja primorskih pesnikov in pisateljev začetnikov, kjer je bil zelo ugodno ocenjen. Svoje pesmi objavlja tudi v občinskem glasilu "Glas mladosti" in v pesniški zbirki "Utrinki iz Fructala", kjer je zaposlen. Piše po navdihu Prešerna, Menarta.... Njegove pesmi so sočne, prijetne vsakemu bralcu razumljive, da jih takoj začuti. Njegova "Večna pesem" nam je takoj ogrela srca. Vipavci ga poznamo kot skromnega in prijaznega fanta. Izkupiček te zbirke je Marko namenil Zavodu "Janka Premrla Vojka" v Vipavi in se mu za to humano odločitev na tem mestu posebej zahvaljujemo.

Ilustrator Marko Andlovic je pokazal že v osnovni šoli akademske poteze slikarja brez tipičnega otroškega izraza. Že pri likovnem krožku je v osnovni šoli močno izstopal in zato pozitivno vplival na ostale učence in so mu nekateri celo sledili.

Njegova dela so izredno doživeta ter kompozicijsko in barvno dognana in usklajena. Pri tem krožku je ustvaril izredno število risb in slik, ki še danes krasijo stene vipavske osnovne šole. Markov mentor je bil dolga leta likovni pedagog tov. Jazbar, ki tudi danes trdi, da je Marko izreden talent in da je bil že ob rojstvu zapisan slikarstvu. Svoja dela je razstavljal v bolnici Šempeter pri Gorici, v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, v Cankarjevem domu v Ljubljani, v Goriški galeriji v Novi gorici, v pizzeriji "Joly" v Vipavi in v Osnovni šoli "Ivan Trinko" v Gorici v Italiji. Za svoje delo je prejel mednarodno Schankarjevo priznanje. Na srečanju likovnikov in zgodovinarjev je prejel dvakrat republiška priznanja. Tako ima za svoja leta že veliko sadov. Sedaj je študent na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, smer slikarstvo.

Upamo, da bo nova pesniška zbirka našla pot do bralcev in jim nudila prijetno doživetje naše domače poezije.

Obema iskreno čestitamo za njun prispevek Primorske k slovenski pomladi!

Magda RODMAN

Pesem iz Markove zbirke "REQUIEM"

Nimb

Ko v majskem je jutru še spala Vipava
in mesec je tiho prek polj potoval,
zastala za hip je še burja vihrava,
resničnost podrla je svet moj sanjav.

Sem mislil, da vedno bo stal le ob strani,
da drugim le bodo siveli lasje,
da drugi le bodo betežni, bolani,
da druge le ljubita žalost, gorje.

Smrt grobo prekine te misli in sanje,
preprosto dokaže, da vsak je minljiv,
zaceli ti rane, poplača garanje,
potegne ti črto pod vse, kar si spil.

Tisk:

KRONIKA ROJSTEV, SMRTI IN POROK V KS VIPAVA

od 1.4.1989 - 31.5.1989

R O J S T V A

1. Alen PATKOVIĆ	7. 2. 1989	Zijad in Nusreta Džaka	Gradnikove br. 15
2. Jure ŽGUR	7. 4. 1989	Jožko in Urška Petrič	Vinarska c. 2
3. Meta ŽGUR	7. 4. 1989	Jožko in Urška Petrič	Vinarska c. 2
4. Peter PRELC	7. 4. 1989	Marjan in Romana Habe	Na Hribu 11
5. Luka PREMRL	2. 5. 1989	Srečko in Vera Vidrih	Milana Bajca 3

S M R T I

1. Alija VELAGIĆ	roj. 23.9.1942, Brčko umrl 4.4.1989, Ajdovščina	Gregorčičeva 16
2. Franc RODMAN	roj. 4.7.1926, Vipava umrl 17.4.1989, Razdrto	Vojkova ul. 25
3. Emil JAMŠEK	roj. 5.4.1929, Gradišče pri Vipavi umrl 2.5.1989, Vipava	Gradnikove br. 13
4. Lucijan ČUK	roj. 9.7.1935, Lože umrl 11.5.1989, Šempeter	Cesta 18.aprila 7

P O R O K E

1. Snežana RISTIĆ, Miloš MARC, - poročena 29. 4. 1989	roj. 6.2.1971, roj. 20.11.1967,	Vipava, Gradnikove br. 17 in Gradišče pri Vipavi 36
2. Mirjam RODMAN, Lucjan PREMRN, - poročena 6. 5. 1989	roj. 5.3.1967, roj. 29.1.1966,	Vipava, Ul.Milana Bajca 7 in Vipava, Gregorčičeva 1
3. Lucija TOMAŽIČ, Edi VALIČ, - poročena 20.5.1989	roj. 5.2.1960, roj. 3.5.1965,	Vipava, Pod Gradom 4 in Vrtovin 7

VABILO VSEM MLADIM VIPAVE: SREDNJEŠOLCEM, ŠTUDENTOM IN ZAPOSLENIM

VABIMO VAS, DA NASLEDNJO ŠTEVILKO "VIPAVSKEGA GLASA" UREDITE VI !

(Izšla naj bi po počitnicah. Časa je torej dovolj)

SPREJMI TE IZZIV

Brez strahu se oglasite v Krajevni skupnosti Vipava vsi, ki želite sodelovati, v petek, dne 30. junija 1989 ob 20.00 uri.

POGOVORILI SE BOMO !

VI - MI - KRAJ

NAJ BO PRVI POPOČITNIŠKI "VIPAVSKI GLAS" - GLAS MLADIH !

PRISPEVKI KRAJANOV ZA "VIPAVSKI GLAS" od 1.4.1989 - 10.6.1989

1. Florjana Krapež	Titov trg 4	45.000.- din
2. Dora Seljak	Vojkova 10	10.000.- din
3. Justa Sever	Vinarska 1	6.000.- din
4. Angel Vidmar	Vinarska 2	30.000.- din
5. Majda Kranjc	Vinarska 2	10.000.- din
6. Rihard Premrl	Na Produ 5	50.000.- din
7. Zora Hrepevnik	Vinarska 2	10.000.- din
8. Alojz Vidmar	Tabor 2	30.000.- din
9. Frančiška Lahajnar	Tabor 2	20.000.- din
10. Marija Mejak	Ivana Ščeka 2	10.000.- din
11. Marica Princes	Na Hribu 2	5.000.- din
12. Hary Princes	Na Hribu 2	5.000.- din
13. Marjan Sever	Nova Gorica	5.000.- din
14. Dora Rehar	Vojkova 30	10.000.- din
15. Marija Rijavec	C.18.aprila 1	10.000.- din
16. Ernest Krapež	Beblerjeva 21	20.000.- din
17. Anton Cizara	Pod Gradom 16	20.000.- din
18. Irena Vovk	Pod Gradom 14	20.000.- din
19. Nada Kostanjevic	Milana Bajca 2	20.000.- din
20. Jože Fabjan	Pod Gradom 11	20.000.- din
21. Ivanka Bago	Grabrijanova 9	50.000.- din
22. Franc Starc	Gradnikove br. 13	30.000.- din
23. Radomir Tutuš	Kociančičeva 15	100.000.- din
24. Marica Berginc	Kreljeva 7	50.000.- din
25. Ivanka Grabrijan	Vojkova 28	100.000.- din
26. Ivan Kodelja	Grabrijanova 6/a	30.000.- din
27. Ivanka Kušič	Kosovelova 2	50.000.- din
28. Marija Kosmač	Kosovelova 21	50.000.- din
29. Ivanka Krhne	Titov trg 5	60.000.- din
30. Albin Doles	Tabor 14	20.000.- din

Skupaj: 896.000.- din

Izdajo te številke "VIPAVSKEGA GLASA" so omogočili še:

Filip Golob, vulkanizer, Vipava, Goriška c. 6,
Jože Marc, mehanična delavnica, Vipava, Goriška c. 8 in
Januš Marc, mehanična delavnica, Vipava, Vojkova 23

s prispevkom za tiskanje na osnovi računa in

DO VEZENINE BLED - TOZD KONFEKCIJA VIPAVA

s plačilom stroškov za papir.

Vsem hvala !

"VIPAVSKI GLAS" - glasilo KK SZDL Vipava - junij 1989 - 500 izvodov

Uredniški odbor: Janja Irgl, Ivan Rehar, Ivan Princes, Magda Rodman, Vera Poniž,
Nada Kostanjevic, Peter Vrčon, Mirjam Graovac, Vlasta Popovski,
Branko Tomažič in Marija Ceket - lektor.

Na naslovni strani: VIPAVA - POD SKALA iz obdobja grofov Lanthierijev in baročni
kip dečka - putto.

Naslovno stran je pripravil Branko Tomažič

